	AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ **“NAXÇIVAN” UNİVERSİTETİ** **FƏNN SİLLABUSU** **Təsdiq edirəm : _______________ Kafedra müdiri: H.Ə.Məmmədov** **Tarix : 08 sentyabr 2022**	
Fənnin Təsviri	**Fənn (adı,krediti)**	İqtisadiyyatın əsasları, 4 kredit
	Fakültə	İdarəetmə
	Səviyyə (bakalavriat, magistratura)	Bakalavr (Beynəlxalq münasibətlər, II kurs)
	Semestr	Payız, 2022-2023-cü tədris ili
	Təlimçi	Tural Tahir oğlu Məmmədzadə
	E-mail:	turalmemmedov521@gmail.com
	Tel:	051-785-99-26
	Dərs günləri və saatları	II gün 2-ci saat, IV gün 2-ci saat
Dili	Azərbaycan	
Baza/Seçmə	Baza	
Tələb olunan dərsliklər və dərs materialları	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Mikroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2008 3. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 4. C. M. Keyns. Məşğulluq, mənfəət və pulun ümumi nəzəriyyəsi. Bakı: 2001 5. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 6. İqtisadi nəzəriyyə. Dərslik. Bakı: 1999 7. İqtisadi nəzəriyyə. Dərslik. Bakı: 2002 8. İqtisadi təlimlər tarixi. Bakı: 2002 9. Kərimov E., Qasımov B. İqtisadi nəzəriyyə. Bakı: 2004 10. Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010 11. Şirəliyev A. İ. İqtisad elmində işlədilən iqtisadi terminlər lüğəti. Naxçıvan: 2013	
İstifadə ediləcək web səhifələr	www.ekonomi.tr http://www.acikders.org.tr http://www.trtokul.com.tr	
Fənnin xülasəsi	Mikroiqtisaiyyat fənninin yaranmasının, inkişafının, keçdiyi mərhələlərin və fənnin tədqiqat obyektini elmi əsaslarla təşkili metodikasını öyrətmək. Tələbə fənni mənimsəməklə iqtisadi bilikləri əldə edəcək, tələb, təklif, bazar, bazar tarazlığı, istehlak, istehsal kimi əhmiyyətli iqtisadi mövzular səviyyəsində fikir yürütmək qabiliyyətinə yiyələnəcək	

Fənnin məqsədləri	Fənnin öyrənilməsi aşağıdakı məqsədlərə xidmət edir: - Mikroiqtisadiyyat fənninin nəzəri metodologiyasını auditoriyaya çatdırmaq; - Mikroiqtisadiyyatın tərkib hissələrini araşdırmaq; - Tələbələrdə mikroiqtisadiyyatla bağlı sistemli bilikləri formalaşdırmaq; -Mikroiqtisadiyyat üçün önəmli olan resursların məhdudluğu, ehtiyacların sonsuzluğu, tələb, təklif, istehlakçıyla bağlı bilikləri formalaşdırmaq;
Öyrənim nəticələri	Kursun sonunda tələbələr: 1. Tədris planında verilən mövzuları müvəffəqiyyətlə öyrənən tələbə iqtisadi fikir, mikroiqtisadi analiz etmə qabiliyyətinə sahib olacaq. 2. İqtisadi terminologiyani geniş şəkildə öyrənəcək. 3. Tələb və təklifi, bazar tarazlığını, tarazlığın pozulması və yeni tarazlıq yaradan amilləri mənimsəyəcək. 4. İstehlakçı və istehsalçı baxımından iqtisadi davranışları mənimsəyəcək. 5. İqtisadi prinsipləri öyrənməklə iqtisadi fikir yürütmə qabiliyyəti qazanacaqlar.

Tədris metodları	**Mühazirə**	Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar verilir
	Qrup müzakirəsi	Tələbələrə fərdi mövzuda prezentasiyalar verilir və müzakirə aparılır
	Təcrübi məşğələ	Yeni mövzu əyani vəsaitlərin (PPT və video fayllar) nümayişi ilə izah edilməlidir.
	Təhlili fəaliyyət	Aralıq və yekun imtahan zamanı tələbələrin mənimsənilmə səviyyəsi yoxlanılır və təhlil edilir
	Simulyasiya	Tələbələrə intraktiv üsullar tədris edilməli və simulyasiya proqramlarından istifadə edilərək nəticələr qeyd edilməlidir
	Layihə	Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar verilir
	Digər	İşgüzar oyunlar, qabiliyyət inkişaf etdirmə çalışmaları, müstəqil iş, təcrübi məşğələ, məruzələrin müzakirəsi və s
Qiymətləndirmə	**Mövzunun mənimsənilməsi**	**Faiz nisbəti(%) və yə bal**
	Balların maksimum miqdarı – 100 bal 1.Semestr ərzində toplanan maksimum bal – 50 bal - Dərsdə davamiyyətə görə maksimum – 10 bal - Tələbələrin sərbəst işinə görə maksimum – 10 bal -Seminar (məşğələ) və laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə maksimum – 30 bal Seminar dərslərində tələbənin jurnalda ən azı 3 (üç) qiyməti olduğu halda ona tədrisin bu növü üzrə ballar hesablanır. əks təqdirdə ona bal hesablanmır. 2. İmtahan nəticələrinə görə maksimum – 50 bal 3. Fənnin mənimsənilməsi qaydası: Semestr ərzində imtahanın nəticəsinə görə toplanan balların cəmi 50-dən yuxarı olan tələbələr fənni mənimsəmiş hesab edilir. 51 baldan aşağı – “qeyri kafi” – F 51 – 60 - “qənaətbəxş” – E 61 – 70 – “kafi” – D 71 – 80 – “yaxşı” – C 81 – 90 – “çox yaxşı” – B 91 – 100 – “əla”	
	Cəmi	**100**

Qiymətləndirmə metodları	**Tapşırıqlar:** Sərbəst iş mövzuları verilir və semester sonu yoxlanılıb qiymətləndirilir. 1. İqtisadiyyatın əsası-resursların məhdudluğu və tələbatların sonsuzluğu 2. Faydalılıq və seçim 3. Alternativ xərclər 4. Ev təsərrüfatları, firma və dövlət 5. İqtisadi sistemlər 6. İqtisadi məqsədlər 7. Rasional davranış 8. İqtisadi təhlil 9. Qərar qəbul etmə 10. Pozitiv və normativ yanaşmalar 11. Mikroiqtisadiyyat 12. Fərdi tələb və bazar tələbi 13. Fərdi və bazar tələb əyriləri arasındakı əlaqə 14. Tələbin determinantları 15. Tələb funksiyası 16. Tələb qanunu 17. Tələb əyrisi 18. Təklif 19. Təklifin determinantları 20. Təklif funksiyası 21. Təklif qanunu 22. Təklif əyrisi 23. Tələb və təklifin qarşılıqlı əlaqəsi 24. Bazar tarazlığı 25. Elastiklik anlayışı 26. Elastiklik əmsalı 27. Tələbin qiymətə görə elastikliyi 28. Tələbin nöqtəvi və qövsi elastiklikləri 29. Tələbin qiymətə görə çarpaz elastikliyi **Təqdimat:** Slaydlarla hazırlanan mövzular təqdimat şəklində nümayiş olunur və qiymətləndirilir.
Qaydalar	**Davamiyyət:** Fənn üzrə ayrılmış bütün saatların 25%-dən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır. **Buraxılmış imtahan və ya tapşırıqlar:** Tələbə planlaşdırılan təqdimatda və ya imtahanda iştirak edə bilməyəcəyi təqdirdə əvvəlcədən məlumat verməlidir. Tam sinif iştirakı və təyin olunmuş ev tapşırığını yerinə yetirilməsi gərəklidir. Tədqiqat işlərində, hazırlanmış layihələrdə istifadə olunan mənbələrə istinad verilməlidir. Bununla birlikdə, tələbə tərəfindən təhlil edilmədən, yalnız istinad və sitatlardan ibarət olan hər hansı bir tədqiqat işi qəbul edilə bilməz. Testlər zamanı köçürmə, təyin edilmiş qaydalara tabe olunmadığı təqdirdə tələbə imtahan nəticəsinin ləğv olunmağı ehtimalı daxil olmaqla cəzalandırılacaqdır. Təqdimatların, layihə sənədlərinin mövzuları fənni tədris edən müəllim tərəfindən əvvəlcədən müəyyənləşdiriləcəkdir. Müəllim ilə əvvəlcədən razılaşdırıldığı təqdirdə digər tələbələrlə əməkdaşlığa icazə verilə bilər.

Həftə	Tarix (ilkin)	Mövzular	Dərslik / Tapşırıqlar / ədəbiyyat
1		**Mövzu №1. İqtisadiyyatın əsasları” fənninə ümumi giriş** **Qısa icmalı:** İqtisadiyyatın əsası-resursların məhdudluğu və tələbatın sonsuzluğu. Faydalılıq və seçim. Alternativ xərclər. Ev təsərrüfatları, firma və dövlət. İqtisadi sistemlər. İqtisadi məqsədlər. Rasional davranış. İqtisadi təhlil. Qərar qəbul etmə. Pozitiv və normativ yanaşmalar.	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Mikroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2008 3. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 4. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 5. Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
2		**Mövzu № 2. İqtisadiyyatın məqsəd və vəzifələri** **Qısa icmalı:** İqtisadiyyatın başlıca məqsədi-ölkənin qüdrətinin artırılması, vətəndaşların maddi və mənəvi tələbatlarının daha dolğun ödənilməsi. İqtisadiyyatın inkişafında elmi-texniki tərəqqinin rolu. İqtisadiyyatın inkişafının texnika və texnologiyanın inkişaf səviyyəsindən asılılığı.	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 3. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 4. Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
3		**Mövzu № 3. İqtisadi kateqoriyalar və iqtisadi qanunlar**. **Qısa icmalı:** İqtisadi kateqoriya-iqtisadi hadisə və münasibətlərin ən ümumi və mühüm əlaqələrini nəzəri ifadə edən əsas məntiqi məfhum (məsələn, mülkiyyət, istehsal, bölgü, pul, dəyər və s.	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Mikroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2008 3. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998
4		**Mövzu № 4. Makroiqtisadiyyat və mikroiqtisadiyyat** **Qısa icmalı:** Milli iqtisadiyyatın inkişafında ayrı-ayrı sahibkarların mühüm rol oynamasına baxmayaraq, bir çox problemləri mikroiqtisadiyyat səviyyəsində həll etməyin mümkünsüzlüyü. İqtisadiyyatın cəmiyyət səviyyəsində götürülməsi - sahibkarların fəaliyyətinin milli iqtisadiyyatın inkişafına yönəldilməsi.	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Mikroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2008
5		**Mövzu № 5. İqtisadi sistem** **Qısa icmalı:** İqtisadi sidtemin əsas komponentləri təbii resurslar (ehtiyatlar),iş qüvvəsi, texnologiya,sahibkarlıq. İdarəetmə.İqtisadi sistemin formaları.Bazar sistemi.Qarışıq sistem.Ənənəvi sistem. Müasir dünyada bazar iqtisadi sisteminə keçməyin zəruriliyi. İqtisadi sistemin inkişafının qanunauyğunluqları,fəaliyyəti və tənzimlənməsi.	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Mikroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2008 3. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 4. Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010

6		**Mövzu № 6. Əmək** **Qısa icmalı:** Əməyin məhsul istehsalında yeri və rolu. Əməklə iş qüvvəsinin əlaqəliyi.Əməyin məzmunu.Əməyin ictimai xarakteri.Qeyri-məhsuldar adlanan əməyin əmək məhsuldarlığının artımına təsiri	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 3. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998
7		**Mövzu № 7. İstehsal və istehlak** **Qısa icmalı:** Ümumi milli məhsul nədir? Ümumi məhsulun dəyər və maddi əşya tərkibi. Ümumi milli məhsulun formaları. Son və aralıq məhsul. Ümumi milli məhsulun hesablanmasının metodları. İdxal və ixrac əmtəələrinə və xidmələrə çəkilən xərclər.Bu xərclərin xüsusi çəkisi.	1. Mikroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti, Zahid Qənbərov, Nihad Mehbalıyev, Naxçıvan: 2015 2. İqtisadi nəzəriyyə. Mikroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2008 3. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009
8		**Mövzu № 8. Bazar iqisadiyyatı və onun əsas mahiyyət.** **Qısa icmalı:** Bazar anlayışı. Təkmil rəqabət bazarı və onun xarakteristikası. Təkmil rəqabət bazarında qiymətin əmələ gəlməsi. İstehlakçı və istehsalçı artıqlığı..	1. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 2. Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
9		**Mövzu № 9. Pul,qiymət, maliyyə, kredit** Qısa icmal: Pul insan əməyinin məhsulu kimi. Kağız pullar. Məzənnə. Barter. Maliyyə və onun vəzifələri.Maliyyə vəsaitinin yaranmasının zəruriliyi və mənbəələri.Maliyyə vəsaitinin iqtisadiyyatın inkişafında rolu. Büdcə anlayışı – dövlətin, müəssisənin, idarənin, ailənin və s. müəyyən müddət üçün nəzərdə tutduğu gəlir və xərclərin məcmusu. Kredit – qaytarılmaq və əlavə faiz ödənilmək şərtilə pul və ya əmtəə formasında verilən borc.	1. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 2. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
10		**Mövzu № 10: Sahibkarlıq fəaliyyəti** **Qısa icmal:** Sahibkarlıq və onun mahiyyəti. Kiçik sahibkarlıq və onun üstünlükləri. Biznes fəaliyyəti və etikası. İnhisar və antiinhisar. Özəlləşdirmə. Azərbaycanda azad sahibkarlıq və onun növləri.	1. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 2. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
11		**Mövzu № 11: Sosial iqtisadiyyat** **Qısa icmal:** Həyat səviyyəsi anlayışı.Həyat səviyyəsinə təsir edən amillər.Həyat səviyyəsi göstəriciləri.Tələbatın formaları.Əhalinin həyat səviyyəsinə iki cür baxış.Müxtəlif ölkələrdə əhalinin həyat səviyyəsinin bir-birindən fərqlənməsinin səbəblər.	1. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 2. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
12		**Mövzu № 12: İqtisadiyyatın idarə edilməsi** **Qısa icmal:** İqtisadi idarəetmə - 1) iqtisadi prosesləri tənzim edən qanunları bilmək əsasında iqtisadiyyata daxilən xas olan mexanizmi hərəkətə gətirmək; 2) ölkənin iqtisadi potensialından məqsədyönlü istifadəyə yönəldilmiş fəaliyyət. İqtisadi idarəetmənin prinsipləri: obyektivlik, konkretlik, optimallıq – səmərəlilik,	1. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 2. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010

		özünümaliyyələşdirmə, əsas halqanın seçilməsi, stimullaşdırma	
13		**Mövzu № 13: Dünya təsərrüfat sistemi** **Qısa icmal:** Beynəlxalq əmək bölgüsü anlayışı. Beynəlxalq əmək bölgüsünün yaranma səbəbləri. Beynəlxalq əmək bölgüsünün əsasını istehsalın beynəlxalq ixtisaslaşması və beynəlxalq mübadilə təşkil etməsi. Beynəlxalq əmək bölgüsündə iştirakın üstünlükləri.	1. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 2. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
14		**Mövzu № 14: Sərbəst (azad) iqtisadi zonalar.** **Qısa icmal:** Sərbəst iqtisadi zona anlayışı – milli və xarici sahibkarlar üçün mövcud ölkədə güzəştli iqtisadi şərtlərlə nəzərdə tutulmuş məhdud ərazi hissəsi. Sərbəst iqtisadi zonada sahibkarların fəaliyyətinin tənzimlənməsi qaydaları. Sərbəst iqtisadi zonaların növləri: sərbəst ticarət zonası, istehsal – ixtisas zonası, açıq iqtisadi şəhər və s.	1. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 2. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010
15		**Mövzu № 15: Azərbaycan Respubliksaının xarici iqtisadi əlaqələri və onun xüsusiyyətləri** **Qısa icmal:** Xarici iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsinin zəruriliyi. Xarici iqtisadi əlaqələrin formaları (ticarət, birgə sahibkarlıq və s.). Azərbaycan Respublikasının dünya dövlətləri ilə iqtisadi əlaqələrinin genişləndirilməsi sahəsində məqsədyönlü siyasəti.	1. İqtisadi nəzəriyyə. Makroiqtisadiyyat 1-2, Dərslik, rus dilindən tərcümə, Bakı: 2009 2. Azərbaycan iqtisadiyyatı. Bakı: 1998 Kərimov E., Osmanov B. İqtisadi nəzəriyyə: mikroiqtisadiyyat və makroiqtisadiyyat. Bakı: 2010

Fənn müəllimi: **T.T.Məmmədzadə**